

έθνικα γράμματα, παρά και σύνοψη ή διανοητικιά μόρφωση του γένους τους. Γιατί συζήτηση εδώ δι χωράει, πώς ο έλληνας νους έχει μεγάλη ανάγκη να ξαναδραστηριστεί. Μά ο μαρασμός του έχει άραγες άφορμή το κράτος της καθαρέουσας, η είναι ίσως άφρτη σημαδι διανοητικιάς φτώχιας ; 'Εδώ υπάρχει ίσως άμοιβαία έπρροή. Μά έπιος έχει πίστη στους 'Ελληνες πώς θα ξαναπροκόψουν, άφρός πρέπει να πει ναί στο πρώτο μας ρώτημα, και να παραδεχτεί πώς η διανοητικιά τους ζωη θα ξαναθίσει άμα τέλος τινάξουμε πέρα τις άλυσιδες του ψεφτοκλασιςμου. Άλλιώς, φοβομαι πώς ο 'Ελληνισμός θα καταπονθεί από τους νεότερους 'Ιλλυριους λαους, που αν και κατώτεροι του τώρα, κοιτάζουν όμως κατά τα ζωντανά παρόντα.

ΔΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ
μεταφραστής.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στο χορδ του 'Ωδικου Σύλλογου Ποταμού

Νέοι, τονίστε τη φωνή
Μελωδικά να ήχηση
Στης θείας τέχνης το Ναό,
Κι' αύρα ως κυματίση...

'Αρμονικόν αντίλαλο
Ποῦ σῶν οὐράνια ἀκόμα
Μεσ τῶν θεῶν τὸ δῶμα
Με χάρη ν' ἀκουσθῆ.

Νέοι, τονίστε τη φωνή
Γλυκά μέσα να κλείση
Χαρῶς αἰσθήματα ἢ ψυχῆ,
Κι' δλόγυρα ὡς σκορπίση

Τῆ μαγιῆ της δύναμη
Νὰ κινήθουν μονάχοι
Πάλε οἱ σκληροὶ βράχοι
'Υψώστε τῆ φωνή.

Κέρκυρα Σπύρος Περούλης

Η ΛΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

είναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ για το λαο και δέχεται καταθέσεις από μιά δραχμή κι άπάνω.

Σου πλερώνει τόκο $\pm \frac{1}{2}$ % και σου δίνει πίσω τα χρημάτά σου όποτε θελήσεις είτε όλα είτε μέρος απ' αυτά.

να λέρωμε με μογιές τα δάχτυλά του; Τα κρύφια αυτιάζεται, το δάος βλέπει, όχι τα δέντρα μόνο, και το εξιδανίκευμα έχει άργανέ του κάθε ποιητής, παξιζει τ'νομα. Πόθους και λαχτάρες του ένοσάρκνει στα δημιουργήματά του. Η πραγματικότητα είναι η βάση μόνο, που οικοδομάει, πραγματικες είναι μονάχα οι άφορμές, που βρισκονται στην κοινωνία και στις ανάγκες της.

Αυτές τις άφορμές φαίνεται να παράειδε ο έπικριτής των «Άλυσιδων». Είναι τα γυαλιά τα σκοτισμένα, η πρόληψη πώς τήν 'Ελλάδα δε θα την κυβερνήσουν οι ίδιοι νόμοι, που αναπτύσσουν και τις άλλες κοινωνίες. Γι' αυτό σε κάθε φανέρωμα εξέλιξης, προόδου, οι κραυγές: αυτό δεν είναι ντόπια, γνήσιο ρωμαϊκό είναι ξενότροπο. δε μάς ταιριάζει και τα ρέστα.

'Ο «Κριτικός του Νομά» μάς έδωσε σωστά μια νύξη, που πρέπει να σκαθούμε να έχτιμήσουμε ένα δράμα σαν τις «Άλυσιδες».

'Αν το εξετάσωμε καλά το π'ραμα, το γλωσσικό κίνημα απ' την πρώτη αρχή του δεν είναι γλωσσικό άπλως, μά το πνευματικό ψιθύρισμα ένδς λαϊκου ξυπνήματος, που η σπέλα του κι αν κρυφοδόκη άκόμα, κι αν μόνο τον καρπό του πρώτου του φων-

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*

§ 7

Οι 'Εθνικοί 'Αρχηγοί.

'Η 'Εκκλησία μας λοιπόν ήταν το μόνο έθνικό σύστημα που, άδιάφορα ποιά τα αίτια, μάς τάφθηκε άπειραγο ο Κεταχτητής. Κ' εΐτανε δά λαμπρή ευκαιρία να μάς δείξη την ευεργετική δύναμή της, ν' άνοιξη την άγκαλιά της, να πάρη τα τέκνα της, να τα παρηγορήση, να τ'αναθρέψη, να τα φωτίση. Τι όμως έκαμαν οι άρχηγοί της, μόλις ξεχισε η Τουρκοκρατία ; Μέσα στη γενική την παραλυσία, εκεί που έπρεπε να κανόνισουνε σοβαρή πολιτική και να σπείρουνε τα πρώτα στοιχειά μιας δεύτερης έθνικής γέννας, μεταμορφώθηκαν, σαν από καταρά η από μάγιο, σε δαιμονισμένους έεροκάπηλους, και μόνο που δε συστήσανε χρηματιστήριο για να πηγαίνουνε να μαθαίνουνε πια είναι η τιμή του Πατριαρχικού του θρόνου κάθε στιγμή και κάθε ώρα. 'Η σιμωνία, η ραδιουργία κ' η άργυρολογία εΐταν οι μόνες φροντίδες τους, η άμάθεια κ' η πρόληψη τα μεγαλύτερά τους προσόντα. Τυφλοί τυφλούς οδηγούσανε στον γκρεμό.

Μά ως άφήσουμε μια στιγμή τα θλιβερά τα καθήκοντα, κι ως πάρουμε πρώτα το λυχνάρι να δούμε μήπως και ξετρυπώσουμε τους δυο τρεις που κάτι έννοιωθαν από συνείδηση, δε λέμε για τον έναν που την είχε σωστή κι άκέρια, κι ως μήν πολυακούγεται σήμερα. 'Ισως έτσι δυναμώση λίγο το νεύρο μας και δε μάς κυριέψη άβάσταχτος πόνος διαβάζοντας ύστερα τα μαύρα και τα ψυχρά.

Πρώτος λοιπόν από τους ύποφερτους προβάλλει μέσ' από την όμίχλη ο Μάξιμος, που κάμποση με γαλοφροσύνη έδειξε όταν έγραφε στους Βενετους που κατάτρεχαν τους ορθόδοξους Κρητικούς, πώς κακό παράδειγμα δείχνανε ατοις νυν άρχουσιν. Τέτοιο π'ραμα να γράψη έπίσημα Πατριάρχης, πάντα κάποιο θάρρος πρέπει να φύλαγε στην ψυχή του. 'Αμέσως όμως, ο ίδιος ο ιστορικός που μολογά άλλοι χωρίς διασταγμό την κακοριζικιά του άνωτερου Κλήρου των καιρών εκείνων, ξεχνιέται αυτή τή φορά και θαμάζει που με τόση άφοβιά διαφέντευαν το 'Εθνος «Οι Πατριάρχει εκείνοι». Δηλαδή ένας δυο στους εκατό χρόνους. Το δέκατο πέμτο αιώνα ο Μάξιμος, κι ο

(* , Κοίταζε αριθ. 281 282 και 28'.

'Ιωάσαφ ο Δεύτερος, εκείνος δά που μήνησε του Μοχαμέτη πώς όχι τα γένηα του, μά και τα χέρια του και το κεφάλι του να κόψη, πάλε δε συγκατανευε στον άνομο γάμο του 'Αμαρούστη με τη Λουκισσα της 'Αθήνας κ' έπειτα μόλις στο δέκατο έβδομο αιώνα ξανοίγουμε τον 'Ιερμία το Δεύτερο, που κάτι έκαμε κι αυτός όταν έγραφε του Ντόγη πώς καιρό δεν έχει να συλλογιέται καινούρια μερολόγια, πώς τάφνει αυτά η 'Εκκλησία για καλλίτερου χρόνου, επειδή έχει τώρα άλλα σπουδαιότερα να κοιτάξη. Πολιτική, θά π'ητε, όχι και τόσο ήρωική που να τρελλαθη άνθρωπος. Κάπως πιο σημαντική πράξη του εΐταν ο πηγαϊμός του στη Μόσκα κατά πρόσκληση του Τζάρου να καθιερώση Πατριαρχική έδρα στην πρωτεύουσα της Ρουσίας. Και τούτο όμως, καθώς και μερικά άλλα ακόμα λιγότερα σπουδαία, άποβλίσουνε την πολιτική της 'Εκκλησίας με τους ξένους 'Ορθόδοξους, και το πολύ μάς δείχνουνε πώς της άφινε η Πόρτα της 'Εκκλησίας το λεύτερο να συγκοινωνη και με άλλα Κράτη (!).

'Ο Πατριάρχης που πρώτος έδειξε ζήλο και λαχτάρα να συγγενέψη την εξωτερική του πολιτική με την έσωτερική μεταρρύθμιση και ξαναγέννηση εΐταν ο Κύριλλος Πρώτος, ο Λούκρης, (δέκατο έβδομο αιώνα), και για χάρη του αξίζει να σταθούμε δω πέρα λίγο.

Έιχανε ξεναπήρει άπάνω τους εκείνη την εποχή οι Δυτικοί, κ' ελπίζοντας να κατορθώσουνε με ραδιουργίες ό,τι δεν καταφεραν άλλοτε με συνκροίκηση, είχανε στείλει στην Πόλη 'Ιησούτες, πρώτα λίγους, ύστερα πιώτερου. Οι 'Ιησούτες εκείνοι βρήκανε στάδιο άνεμπόδιστο μέσχα στα σάπια νερά μας. Χύμιζαν εκεί σαν κροκόδειλοι. 'Ανεθοκατέβχαν τους Πατριαρχάδες μ' όση γίνεται ευκολία. 'Ο Κρητικός ο Λούκαρις, άνθρωπος σπουδασμένος και με πολύ φωτισμένες για τον καιρό του ιδίες, είδε άμέσως την ευκαιρία που μάς παρουσιαζότανε με τη Λουθηρανική μεταρρύθμιση που έβραζε τότες. Κι από γράμματά του κι απ' άλλες πηγές φαίνεται βέβαιο πώς βρισκότανε σ' άδιάκοπη φιλία με τους σημαντικώτερου Διαμαρτυρούμενου του καιρού του, με τον 'Αρχιεπίσκοπο της Κανταβρηγίας, κι άργότερα

1) Χρόνο μας είναι ναναφέρουμε και τρεις τέσσερει; που μαρτύρησαν οι δύστυχοι τους πρώτους αιώνες. 'Επειδή, έβρον από τον Κύριλλο το Λούκαρι, έχομε και τον άλλο τον Κύριλλο, τον Κονταρή, και τους δυο Παρθένους, Δεύτερο και Τρίτο. Για τους πολλ άργότερου εδώ δε μιλούμε.

τ'όματος μάς δείχνει, μακριά δεν είναι η μέρα που η φλόγα του θα ξεσπάση άκράτητη. 'Όσο κι αν ο λαός ο ίδιος, άνήξερος κι άνίδεος, τάχτηκε ως τώρα πάντα με το μέρος των πολέμιών του, η βαθύτερη ως τόσο κρίση του ζήτηματος μάς λέει πώς η γλωσσική ανταρσία έχει τις ρίζες της στις όλικές ανάγκες του λαου γ' ανάπτυξη και πρόοδό του. Φυσικό τους ίδιους τους μπλεγμένους στον άγώνα να τους παρασέρνουνε μαρικές προλήψεις κ' ένστικτα άνίκητα σε άλλωότικη έκτίμηση του γενναίου τους άγώνα. 'Ο φτωχός Λούθηρος δεν ξεφύσστηκε λιγότερο με την πυρκαϊά πάνανχαν οι λόγοι, που έβγαζε μπροστά στην πόρτα της έκκλησίας του παλατιου της Βιττεμπεργης, πολεμώντας το έμπόριο των συχωροχρητιών του Πάπα. Καλογερικός καυγας έκεί, γραμματικά μαλλώματα έδω. Κι ο Ψυχάρης, όσο κι αν τον κατηγορεί η νεανική έρμη του μαθητή του Γιαννιου πώς δεν μπαίνει επικεφαλής της κοινωνικής μας ανταρσίας, μπήκε από καιρό χωρίς να το νοήση. Κι αυτός κ' οι μαχητές, που ξύπνησε η γλωσσική επανάστασή του, έχουν καθαρά τή συνείδηση πώς η γλωσσική μεταρρύθμιση δεν είναι μόνο αισθητική ανάγκη. Τή σημασία της δεν την τόμισε μονάχα ο Φωτιάδης, οΐτε μόνο ο φίλος μας Κάρολορ Ντείτριχ

της ύπόθαλε το άγκάλισμα με μια πλατύτερη, αναγέννηση του έθνους, μά κι ο Ραμάς ο φρουδαρχικός έκαμε το σύλλογο νάγωνιστή να μάση τή ζωντανή γλώσσα στην παιδεία κι ο άστοικός Ξενοπούλορ έτρεψε μ'ένθουσιασμό να βοηθήση το έργο. Αυτά όλα είναι η ιδεολογία μόνο, η πνευματική έψη των όλικών αΐτων, που άπαιτούν τή γλωσσική μεταρρύθμιση. Τάόρατα νήματα, που πλέγονται κάτω απ' τα φαινόμενα και τα μάτια μας τα σκοτισμένα δεν τα ξεχωρίζουν, ο καιρός, η ιστορία θα τα ξεδιχώνη. 'Ενα μονάχα δεν μπορεί να τ'αρνηθη κανένας. Γονίστηκε από πολλούς και τραγουδιέται σε ποιήματα και κοπανίζεσαι σε άβλα πώς η καθαρεύουσα δεσμεύει την ελεύθερη ανάπτυξη της ρωμισούνης. πνίγει τα συμπερόντα του έθνους. Τή συνείδηση αυτή την έχει κάθε δημοκρατιστής κι ο ίδιος ο Ξενοπούλορ άκόμα. Δέν έχομε λοιπόν μια συνείδηση ξυπνημένη σε ρωμαϊκές ψυχές; Κι αυτός ο άστοκρατικός κ' 'Ιδας δέν αναγνωρίζει σε φωτεινές στιγμές του τί χαραχτήρα έχει αυτό το κοινωνικό μας ζήτημα, έπως όνομάζει άπερίφραστα το γλωσσικό; «'Η άρχαιομάνια των γραμματισμένων κι ο βυζαντινισμός των Φαναριωτιών», που «άπ' τις βαρείες σκληαίες του ξελευτερώνονται οι έλληνες», τί γνωρισματα είναι;